

EUROPEAN
COURT
OF AUDITORS

Stef Blok

Lid van de Europese Rekenkamer

Tweede Kamer der Staten-Generaal

A.E.A.J. Hessing-Puts

Griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken

Postbus 20018

2500 EA Den Haag

Pays Bas/Nederland

Luxembourg, 2 September 2024

CNL149362NL01-24PP-Rondetafelgesprek-OR.docx

Subject: Rondetafelgesprek interne markt

Geachte mevrouw Hessing-Puts,

In uw brief van 18 juli 2024 nodigt u mij namens de commissie Europese Zaken uit voor het tweede blok 'Economie en bedrijfsleven' van het rondetafelgesprek naar aanleiding van het van Enrico Letta 'Much more than a market'.

Als bijlage bij deze brief treft u de gespreksnotitie aan ter voorbereiding van het rondetafelgesprek.

Mocht u voorafgaand aan de bijeenkomst van 12 september vragen of opmerkingen hebben, neemt u dan contact mij met op.

Met vriendelijke groeten,

Stef Blok

Lid van de Europese Rekenkamer

Europese Zaken – rondetafelgesprek

Gespreksnotitie Stef Blok, lid Europese Rekenkamer

1. Inleiding

In de inleiding van zijn rapport, geeft Enrico Letta aan dat er verschillende factoren zijn die het urgent maken om de interne markt een impuls te geven. Sinds de start van de interne markt is binnen de EU de complexiteit toegenomen, onder meer door de groei van het aantal lidstaten. Buiten de EU is er sprake van oorlog en handelsconflicten en ondermijning van de op regels gebaseerde internationale orde. De afgelopen decennia is het aandeel van de EU in de wereldeconomie sterk afgenomen. Een aantal Aziatische landen is enorm opgekomen en de VS kenden de afgelopen decennia een aanzienlijk sterkere economische groei dan de EU.

Het rapport doet een groot aantal aanbevelingen om de dreiging van verdere afname van het relatieve economische en politieke gewicht van de EU te keren. Deels hebben die betrekking op het consistent implementeren en handhaven van reeds bestaande regelgeving door Europese Commissie en lidstaten. Een belangrijk deel van de aanbevelingen betreft nieuwe maatregelen. Allereerst met betrekking tot versterking van de interne markt, waarbij specifiek financiële diensten, energie en communicatie worden genoemd. Letta bepleit tevens de vier “klassieke” EU-vrijheden (personen, goederen, diensten en kapitaal) uit te breiden met een vijfde: onderwijs, onderzoek en innovatie.

Daarnaast zijn de aanbevelingen rond de interne markt ingebed in een groter raamwerk. Er zijn voorstellen met betrekking tot nieuwe lidstaten, waarvoor een Enlargement Solidarity Facility wordt gesuggereerd en rond veiligheid en defensie, waarvoor gemeenschappelijke schulden als financiering worden genoemd. Ook regionale economische verschillen en betaalbare huisvesting krijgen aandacht.

Aangezien geen van de voorstellen van de heer Letta is uitgewerkt tot concept regelgeving is een gedetailleerde beoordeling in dit stadium nog niet mogelijk. Gezien het brede spectrum van het rapport bevat het vervolg van deze notitie een beknopt overzicht van recente bevindingen van de Europese Rekenkamer met betrekking tot die thema's in het rapport waarover wij recent gepubliceerd hebben.

2. Interne markt in Europa

In ons onderzoek naar de aanbesteding van overheidsopdrachten ([SR 28/2023](#)), een markt goed voor 14% van het bruto binnenlands product van de EU, stelden we vast dat het concurrentieniveau de afgelopen tien jaar is gedaald. Er is een aanzienlijke toename van toekenning aan de enige inschrijver op de aanbesteding en daarnaast een toename van onderhandse gunning. Zoals blijkt uit ons eigen [dashboard](#) geldt dat ook voor Nederland.

Om voldoende, goed gekwalificeerd personeel in te kunnen zetten, is naast een goede nationale scholing en opleiding ook een goed functionerende Europese arbeidsmarkt van belang. Het onderzoek naar de erkenning van beroepskwalificaties ([SR 10/2024](#)) laat zien dat het voor burgers nog steeds moeilijk is om hun beroepskwalificaties door andere EU-landen te laten erkennen. Het aantal gereguleerde beroepen verschilt aanzienlijk per lidstaat, waarbij het niet altijd inzichtelijk is waarom een beroep gereguleerd wordt. De EU-regels om de procedures te vergemakkelijken worden niet consequent toegepast. En niet onbelangrijk, bij het beoordelen van aanvragen gaan autoriteiten niet na of er waarschuwingen over wangedrag zijn.

Voor de productie van vele goederen is energie een significant productiemiddel. Op de energiemarkt zien we een complexe juridische structuur en een onvoltooid markttoezicht ([SR 03/2023](#)). Bij ons onderzoek naar de gasleverzekerheid ([SR 09/2024](#)) stellen we vast dat EU wordt geconfronteerd met een nieuw leveringszekerheidslandschap met een grotere afhankelijkheid van LNG en de noodzaak om het gasverbruik te decarboniseren. Bij ons onderzoek naar het industriebeleid van de EU inzake hernieuwbare waterstof ([SR 11/2024](#)) kwam naar voren dat het onwaarschijnlijk is dat de EU haar streefcijfers voor 2030 voor de productie en invoer van hernieuwbare waterstof zal halen.

Een goed toegankelijke interne markt biedt ook kansen voor het ontwikkelen van nieuwe markten. In ons onderzoek naar de kansen van artificiële intelligentie ‘made in Europe’ ([SR 08/2024](#)) zagen we ook dat de maatregelen van de Commissie en de lidstaten niet doeltreffend waren gecoördineerd. Inspanningen om ervoor te zorgen dat onderzoeksresultaten worden omgezet in innovatie zijn slechts ten dele doeltreffend geweest. Een conclusie die we in zijn algemeenheid al eerder zagen inzake synergieën tussen de Europese programma’s voor onderzoek (Horizon 2020) en cohesiebeleid ([SR 23/2022](#)).

Artificiële intelligentie (AI) speelt ook een rol bij defensieonderzoek ([SR 10/2023](#)). In vergelijking met soortgelijke AI-plannen in de VS en het VK, en met de aanbevelingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, waren de AI-plannen van de EU veelomvattend. De streefdoelen voor AI-investeringen waren echter niet specifiek genoeg over de verwachte resultaten. De interne markt voor defensie verdient nadere aandacht, hetgeen het Letta rapport ook vermeldt¹.

Naast de interne markt voor goederen en het vrij verkeer voor personen, is er ook de kapitaalmarktunie (KMU) ([SR 25/2020](#)). De belangrijkste doelstelling van de KMU is het creëren van een interne markt voor kapitaal waar ondernemingen, en met name het MKB, een betere toegang hebben tot niet-bancaire financiering en lokale kapitaalmarkten worden verdiept en beter worden geïntegreerd. Ten tijde van ons rapport lieten de resultaten nog op zich wachten. Nog altijd behoeft de KMU aandacht².

3. Europa in een turbulente wereld

Bij het onderzoek naar hernieuwbare waterstof vroegen we specifiek aandacht voor het geopolitieke aspect: voorkomen moet worden dat het concurrentievermogen van belangrijke energie intensieve sectoren zodanig wordt aangetast dat nieuwe afhankelijkheden van een beperkt aantal leveranciers buiten de EU worden gecreëerd.

Dit element is eveneens van belang bij andere onderzoeken naar het EU-industriebeleid, bijvoorbeeld het onderzoek over batterijen ([SR 15/2023](#)) en microchips ([publicatie](#) in 2025). Ingeval van de batterijproductie wezen wij op het feit dat de toegang tot grondstoffen een belangrijke strategische uitdaging blijft voor de EU-waardeketen.

Naast de afhankelijkheden speelt ook veiligheid een rol. Bij de uitrol van 5G in de EU ([SR 03/2022](#)) constateerden we dat vertragingen de verwezenlijking van de EU-doelstellingen voor de invoering van 5G in gevaar brengen en dat verdere inspanningen nodig zijn om beveiligingskwesaties aan te pakken.

Bij investeringen vanuit het buitenland in essentiële bedrijven en infrastructuur blijft veiligheid een aandachtspunt ([SR 27/2023](#)). Wij stelden vast dat het screenen van potentieel schadelijke buitenlandse investeringen in de EU blinde vlekken vertoont die afbreuk doen aan de doeltreffendheid en efficiëntie bij het identificeren, beoordelen en beperken van risico's voor de veiligheid en de openbare orde in de hele EU.

4. Tenslotte

Onze hierboven genoemde publicaties hebben allen betrekking op specifieke beleidsterreinen van de EU. Daarnaast controleert de Europese Rekenkamer de bestedingen van de Europese Unie. De aanbevelingen die wij daarover, vaak herhaaldelijk, in ons jaarverslag publiceren met betrekking tot rechtmatigheid en controleerbaarheid van uitgaven bevatten belangrijke aandachtspunten bij de opzet van nieuwe EU-instrumenten.

¹ Bladzijde 13 en 70.

² THE ECB BLOG - [Europe needs to think bigger to build its capital markets union](#)